

поховань печенізько-торчеських й кочовиків золотоординського часу. Пам'ятки деяких культур у Північно-Західному Причорномор'ї були вперше відкриті саме Л. В. Суботіним. До них належить, наприклад, перше археологічно документоване катакомбне поховання (Семенівка, 1975), скіфське поховання VI ст. до н. е. (Огородне, 1966). У цей список з приміткою «вперше на південному заході України», слід додати унікальну пам'ятку неолітичної культури Криш поблизу с. Огородне (1967), поховання культури кулястих амфор поблизу м. Болграда (1966), поселення культури Монтеору поблизу м. Рені (1967) тощо.

Незважаючи на досить широке і різноманітне коло наукових захоплень Л. В. Суботіна, все ж головну увагу він приділяє питанням, пов'язаним з вивченням проблем епохи енеоліту — бронзи. Він є одним із провідних фахівців на Україні з цих питань.

Побажаємо ж дорогому Васильовичу, як ласкаво звуть його колеги і друзі, міцного здоров'я, творчої наснаги, сонячного довголіття та добрих успіхів у всьому. Нових Вам відкриттів та звершень на теренах буджацької археології!

ДО 60-РІЧЧЯ СТАНІСЛАВА НИКИФОРОВИЧА БРАТЧЕНКА

С. Н. Братченко народився 9 вересня 1936 р. в м. Червоний Промінь на Луганщині у сім'ї простих робітників, колишніх селян, біженців у Донбас із Таганрозької округи внаслідок голодомору. Після закінчення школи у 1954 р.

поступив до історичного факультету Ростовського державного університету. Невдовзі він переходить на археологічне відділення Ленінградського університету. Перші польові сезони були проведені у Нижньодонській експедиції в Танаїсі та Кобяковській експедиціях Ростовського краєзнавчого музею та Інституту археології АН СРСР. Вже у зимку 1955 р. їм були відкриті нові поселення у пониззях Дону — Саф'янове (епохи пізньої бронзи) та М. Чалтирське (перших сторіч н. е.).

У 1959 р. після захисту диплому С. Н. Братченко працює науковим співробітником і завідувачем музею «Танаїс», філіалу Ростовського обласного музею краєзнавства, проводить перші самостійні розкопки і розвідки археологічних пам'ятників у пониззі Дону та Маничу. Так, в кургані поблизу ст. Богайвська, як це стало зрозуміло зараз, було відкрито одне з перших основних поховань у катакомбі домайкопської культури. В кургані у м. Новочеркаську відкрито перше ранньокатакомбне поховання донецької катакомбної культури.

гаївська, як це стало зрозуміло зараз, було відкрито одне з перших основних поховань у катакомбі домайкопської культури. В кургані у м. Новочеркаську відкрито перше ранньокатакомбне поховання донецької катакомбної культури.

ри. Тут, у районі, що обстежувався до нього неодноразово, їм відкриті десятки поселень енеоліту та бронзового віку, в тому числі багатощарове поселення Лівенцівка I. На цій пам'ятці вперше була чітко зафіксована стратиграфічна позиція культури багатопружкової кераміки, що у той час помилково вважалася синхронною катакомбній або зрубній культурам. У 1963 р. С. Н. Братченком відкриті Лівенцівська та Каратаївська фортеці, що залишаються і досі унікальними пам'ятками епохи середньої бронзи Східної Європи. Так поступово визначилось коло дослідницьких інтересів, напрямки майбутньої наукової діяльності.

У 1964 р. С. Н. Братченко поступає до аспірантури Інституту археології АН УРСР. У 1969 р. успішно захищає кандидатську дисертацію за темою «Періодизація та хронологія доби середньої бронзи басейну Нижнього Дону», в 1976 р. виходить його монографія «Нижнє Подоння у епоху середньої бронзи». В ній обгрунтовано виділення трьох груп катакомбних поховань, доведена неоднорідність того утворення, що раніше називалося донецькою катакомбною культурою, вперше з'ясоване її дійсне хронологічне становище.

Чинне місце у роботах дослідника посідають і проблеми такого яскравого та самобутнього угруповання посткатакомбного часу як культура багатопружкової кераміки. Завдяки їй українським археологам вдалося внести істотні корективи у традиційну тричасну періодизацію бронзової доби, що існувала ще за часів В. О. Городцова. В кінці 70-х років С. Н. Братченком розроблена, мабуть, найбільш обгрунтована гіпотеза походження культури багатопружкової кераміки (бабінської), згідно якої вона є наслідком культурної інтеграції пізньокатакомбних елементів лісостепової зони та, можливо, культури шнурової кераміки Правобережжя України та Прикарпаття. У Східному Криму та пониззі Дону С. Н. Братченко враховує за доцільне виділити окрему кам'ясько-лівенцівську групу пам'яток.

Починаючи з 70-х років С. Н. Братченко бере активну участь у роботах новобудовних експедицій Інституту археології АН УРСР — Інгульській, Запорізькій, Дніпро-Донбас, сам очолює великі експедиції на Луганщині (Сіверськодонецька) та у Донецькому Приазов'ї (Донецька). Результатом роботи цих експедицій було створення фундаментальної джерелознавчої бази по вивченню енеоліту — бронзового віку та інших періодів. Особливу увагу С. Н. Братченко приділяє розробці сучасної методики розкопок, засобів графічної фіксації археологічних об'єктів, повноті підготовки наукових звітів. Він перший з українських археологів виступив проти зневажливого ставлення до повної публікації матеріалів курганів, що становлять золотий фонд науки.

У нинішній час С. Н. Братченко є старшим науковим співробітником відділу первісної археології НАН України. Ним підготовлені до друку дві монографії, виходу яких чекають фахівці у галузі археології епохи бронзи. Серед останніх і численні учні та послідовники С. Н. Братченка з Києва, Донецька, Луганська, Москви, Санкт-Петербурга, Ростова-на-Дону, Ставрополя та ін. Всі вони зичать ювілярові міцного здоров'я, подальших успіхів в улюбленій справі.